

Socialutskottets betänkande 2018/19:SoU17

Kompletterande bestämmelser till lagen om tobak och liknande produkter

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till lag om ändring i lagen om tobak och liknande produkter.

De lagändringar som utskottet tillstyrker innebär att det i lagen om tobak och liknande produkter införs en bestämmelse som möjliggör att uppgiften att vara id-utfärdare överlämnas till en enskild aktör. Vidare ska regeringen enligt förslaget få meddela föreskrifter om avgifter för unika identitetsmärknings.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 april 2019.

Behandlade förslag

Proposition 2018/19:43 Kompletterande bestämmelser till lagen om tobak och liknande produkter.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Regeringens lagförslag	5
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	7
Propositionen	7
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	8

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2018/19:43.

Stockholm den 7 mars 2019

På socialutskottets vägnar

Acko Ankarberg Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Acko Ankarberg Johansson (KD), Kristina Nilsson (S), Camilla Waltersson Grönvall (M), Ann-Christin Ahlberg (S), Johan Hultberg (M), Per Ramhorn (SD), Karin Rågsjö (V), Ulrika Heindorff (M), Dag Larsson (S), Christina Östberg (SD), Pernilla Stålhammar (MP), Michael Anefur (KD), Mats Wiking (S), Sofia Nilsson (C), Ann-Christine From Utterstedt (SD), Barbro Westerholm (L) och Lena Emilsson (S).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2018/19:43 Kompletterande bestämmelser till lagen om tobak och liknande produkter.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/40/EU av den 3 april 2014 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillverkning, presentation och försäljning av tobaksvaror och relaterade produkter och om upphävande av direktiv 2001/37/EG (tobaksprodukt-direktivet) ska styckförpackningar med tobaksvaror märkas med en unik identitetsmärkning, och transporten av tobaksvarorna ska registreras så att de kan spåras i hela unionen. Tobaksproduktdirektivets bestämmelser om spårbarhet genomförs i lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter (prop. 2017/18:156, bet. 2018/19:SoU3, rskr. 2018/19:61). Sedan propositionen Ny lag om tobak och liknande produkter (prop. 2017/18:156) lämnades har Europeiska kommissionen (kommissionen) antagit mer detaljerade bestämmelser om spårbarhetssystemet. Dessa bestämmelser finns bl.a. i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2018/574 av den 15 december 2017 om tekniska standarder för inrättande och drift av ett spårbarhetssystem för tobaksvaror (genomförandeförordningen).

I genomförandeförordningen anges att medlemsstaterna ska utnämna en enhet, s.k. id-utfärdare, med ansvar bl.a. för att generera och utfärda unika identitetsmärkningar. Vidare anges att id-utfärdaren får fastställa och ta ut avgifter av ekonomiska aktörer för att generera och utfärda unika identitetsmärkningar.

I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Utskottets överväganden

Regeringens lagförslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag.

Propositionen

Enligt 6 a § tobaksförordningen (2016:354) är Folkhälsomyndigheten id-utfärdare. Uppgiften att vara id-utfärdare kräver dock teknisk kompetens och resurser som myndigheten för närvarande inte har och som det inte vore effektivt att bygga upp. Regeringen bedömer att tjänsten i stället utförs bäst av marknadsaktörer i konkurrens. Av detta skäl bedömer regeringen att tjänsten bör upphandlas av Folkhälsomyndigheten. Mot bakgrund av den kompetens och de resurser som uppgiften kräver framstår det som mindre lämpligt att Folkhälsomyndigheten alltid ska ha det formella ansvaret för de uppgifter som åvilar en id-utfärdare. Regeringen anser därför att det bör finnas en möjlighet att inte bara upphandla tjänsten utan även att överlämna uppgiften att vara id-utfärdare till en enskild om denna kan utföra uppgiften mer kostnadseffektivt. Ett sådant överlämnande innebär att det formella ansvaret för de uppgifter som id-utfärdaren ska utföra överförs till den enskilda aktören. Enligt regeringens bedömning bör således Folkhälsomyndigheten få befogenhet att besluta om att överlämna uppgiften att vara id-utfärdare till en enskild.

Av propositionen framgår vidare att det följer av genomförandeförordningen att medlemsstaterna ska utse en id-utfärdare som bl.a. ska ansvara för att generera och utfärda unika identitetsmärknings. Enligt 3 kap. 7 § lagen om tobak och liknande produkter kan en tillverkare eller importör av tobaksvaror inte välja att avstå ifrån att ansöka om unika identitetsmärknings. Vidare anför regeringen att id-utfärdaren utför sina uppgifter med stöd av en offentligrättslig reglering. Om id-utfärdaren inte tillhandahåller identitetsmärknings får aktören inte sälja varorna. Id-utfärdarens åtgärder i form av generering och utfärdande av unika identitetsmärknings har således enligt regeringen sådana rättsverkningar att id-utfärdaren måste anses utföra en sådan förvaltningsuppgift som innefattar myndighetsutövning. För att uppgiften att vara id-utfärdare ska kunna överlämnas till en enskild måste det finnas lagstöd. Regeringen föreslår därför att den myndighet som regeringen bestämmer ska få överlämna uppgiften att vara id-utfärdare till en enskild.

Enligt artikel 3.9 i genomförandeförordningen får id-utfärdaren fastställa och ta ut avgifter av ekonomiska aktörer enbart för att generera och utfärda unika identitetsmärknings. För att den som utses som id-utfärdare i Sverige ska kunna ta ut avgifter för att generera och utfärda identitetsmärknings krävs enligt regeringen lagstöd. Vidare anför regeringen att avgiften är belastande.

Även om det finns en motprestation – nämligen den unika identitetsmärkningen – är avgiften inte frivillig. I propositionen föreslås därför att regeringen ska få meddela föreskrifter om sådana avgifter för unika identitetsmärkningar som avses i artikel 3.9 i genomförandeförordningen.

Enligt lagen om tobak och liknande produkter träder bestämmelsen om att tobaksvaror ska förses med unika identitetsmärkningar i kraft den 20 maj 2019 vad gäller cigaretter och rulltobak. Enligt genomförandeförordningen ska medlemsstaterna senast den 6 maj 2019 utse en id-utfärdare. Av propositionen framgår att regeringen har beslutat att utse Folkhälsomyndigheten till id-utfärdare. Avsikten är dock att uppgiften ska lämnas över till en enskild före den 6 maj 2019. Dessförinnan måste Folkhälsomyndigheten hinna genomföra en upphandling och fatta ett tilldelningsbeslut. Regeringen föreslår därför att bestämmelserna ska träda i kraft den 1 april 2019.

Utskottets ställningstagande

Det har inte väckts någon motion som går emot att riksdagen nu antar regeringens lagförslag. Utskottet anser således att riksdagen av de skäl som anges i propositionen bör anta regeringens lagförslag.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2018/19:43 Kompletterande bestämmelser till lagen om tobak och liknande produkter:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter

dels att punkt 1 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 11 kap. 19 och 20 §§, och närmast före 11 kap. 20 § en ny rubrik av följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2018:2088

Föreslagen lydelse

11 kap.

19 §

Regeringen får meddela föreskrifter om sådana avgifter för unika identitetsmärknings som avses i artikel 3.9 i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2018/574 av den 15 december 2017 om tekniska standarder för inrättande och drift av ett spårbarhets-system för tobaksvaror.

Överlämnande av vissa förvaltningsuppgifter

20 §

Den myndighet som regeringen bestämmer får till en enskild överlämna uppgiften att vara sådan idutfärdare som avses i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2018/574 av den 15 december 2017 om tekniska standarder för inrättande och drift av ett spårbarhets-system för tobaksvaror.

1. Denna lag träder i kraft den 20 maj 2019 i fråga om 3 kap. 7–11 §§, 7 kap. 6 § och 11 kap. 8 och 9 §§, samt i övrigt den 1 juli 2019.

1. Denna lag träder i kraft den 1 april 2019 i fråga om 11 kap. 19 och 20 §§, den 20 maj 2019 i fråga om 3 kap. 7–11 §§, 7 kap. 6 § och 11 kap. 8 och 9 §§, samt i övrigt den 1 juli 2019.